

Welkom vrienden van de kunstenaars en van de galerie van Agnes Raben, welkom aanwezigen,

Random de leegte heet de tentoonstelling van Christine Bittremieux en Eddy Stikkelorum die ik hier voor u sta te openen. In de dagen voorafgaand aan het moment van schrijven, dacht ik na over wat leegte precies is...een contradictio in terminis om mee te beginnen. Leeg is alleen dán leeg als het ook vol had kunnen zijn. Een leeg hoofd houdt de belofte in dat er mogelijk plaats is voor een nieuw initiatief, het resultaat van denken. Het denkvermogen van een leeghoofd daarentegen, levert onvoldoende content voor intellectueel handelen; de leeghoofd kan zich de moeite besparen.

En hoe kan je soms verlangen naar een lege plek in huis om invulling te kunnen geven aan iets nieuws. Maar het lege nest kan een syndroom opleveren. Meerdere connotaties van 'leeg' leiden tot heel verschillende gevolgen en gevoelens.

Moet een beeldend kunstenaar die de leegte schildert of vorm geeft, die leegte effectief aan den lijve ondervonden hebben, om tot een aansprekend kunstwerk te komen? Het antwoord is 'nee', het is geen voorwaarde, maar het kán.

Tentoonstellingen, toneel, ballet en film ontwikkelden in haar jonge jaren de culturele behoefte van de in Vlaanderen geboren Christine Bittremieux. Na de kunsthumaniora aan het Imelda-instituut in Brussel te hebben doorlopen, kiest ze voor de richting *Autonoom Schilderen* aan hetzelfde instituut. So far so good... deze aanloop naar het schildersleven...maar jonge mensen geven om hen moverende redenen hun leven nog wel eens een, voor anderen onverwachte, draai. Christine gaat naar Amsterdam en werkt onder meer enige tijd bij uitgeverij Van Oorschot. Daarna gaat ze Frans studeren en vertaalt films. Het contact met de beeldende kunsten wordt onderhouden, maar pas eind jaren '90, een dikke twintig jaar na de eerste schreden in de Brusselse Kunstacademie, volledig omarmt, als de definitieve keuze voor het schilderen wordt gemaakt. De tijd aan de Vrije Academie in Den Haag die daarop volgt ... en ik zeg het met de woorden van Christine ...“was een fantastische tijd. Wat heb ik een geluk gehad met begeleiders als Bob Bonies met zijn bevrijdende uitspraak: “De afwezigheid van figuratie kan leiden tot een beter schilderij” en met Martin Rous jr.”. Martin deed haar de tip aan de hand te schilderen met olieverf, verdund met petroleumessence. Dit procedé zorgt voor de transparante toets in haar werk.

Bestaande lege landschappen zijn Bittremieux' vertrekpunt. Ze maakt foto's tijdens haar reizen zoals naar de VS - met name naar Death Valley - en naar Argentinië. De foto's zijn niet meer dan geheugensteunen waar het de horizontale en verticale lijnen in het landschap betreft. Ze houden de desolate sfeer vast, het zijn als het ware blauwdrukken van de emotie ter plaatse die ze gebruikt op het moment dat ze thuis de kwast ter hand neemt. Uit dat vertrekpunt groeit laag na laag, streek na streek, het lege landschap. Een landschap zonder mensen, met tenslotte jou alleen als toeschouwer. Het ene landschap is abstracter dan het andere, maar vergis u niet...ook die met brede kwast opgezette werken in matte, halfmatte en glanzende verfstreken, trekken u door compositie en kleur naar binnen, alsof u het landschap betreedt. “Mijn werk gaat over vorm, kwaststreek en de vraag hoe ik deze keer van de verf gebruik zal maken. Die verdunde olieverf, die is heel sensueel”.

Ze heeft plezier in het verven, laat zich verrassen door wat er gebeurt op het doek. Ze heeft die foto's als vertrekpunt, maar het werk ontstaat op het doek, er wordt niet nageschilderd. Op grote doeken wordt met kwast en spatel gewerkt, bij klein-werk-op- papier doet ze dat ook wel met de vinger, er zit dan geen kwast tussen aansturing en drager. Het wordingsproces van een schilderij ervaart ze als een worsteling “maar”, ...zegt Bittremieux...“Ik ga door tot het beeld me bevalt”. Het bepalen van het – meest in aardekleuren gehouden - kleurpalet voor een doek, is een kwestie van intuïtie. “Dat blijft ook voor mij mysterieus, het is niet zo dat ik 's morgens op de fiets denk: vandaag ga ik met rood schilderen”.

Voert Christine Bittremieux met ons het gesprek “rondom-in-de-zin-van: óver” de leegte, bij Eddy Stikkelorum ligt dat anders. Terwijl Christine noodzakelijk in haar werk de leegte creëert, zien we bij Eddy dat de fysieke leegte er **is** en hij ermee speelt, het werk is rondom de leegte gemaakt. Hij kadert de leegte **in** met vrije vormen. Zo lang ik het werk van Eddy ken – en dat is nu zo’n 25 jaar – is hij bezig leegte ... ruimte... in te pakken.

Voor Stikkelorum heeft *Rondom de leegte* nóg een aspect, namelijk: dat zijn werk geen relatie heeft met de werkelijkheid. Hij beoefent een vorm van beeldende kunst, waarbij hij elke associatie met de werkelijkheid probeert te vermijden. Zodra een vorm een referentie vertoont, heeft het afgedaan. Het hoogste ideaal is dat beschouwers van zijn werk onder de indruk zijn van de vormen zoals die **zijn**, zonder welke associatie dan ook. Terugkomend op het thema van deze tentoonstelling: het is dan ook meer het contrast tussen beide kunstenaars dat hen verbindt, dan de overeenkomst en daarom verdragen de werken zich zo goed tot elkaar.

Eddy Stikkelorum is van huis uit vormgever maar liep al vroeg aan tegen de beperkende kaders waaraan vormgeving is gehouden. Direct na het behalen van het diploma *Architectonische vormgeving, binnenhuiskunst en meubelconstructies*, herkende toenmalig directeur Joop Beljon van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag, het verzet bij de zojuist afgestudeerde binnenhuisarchitect tegen de begrenzings die de discipline waarin hij was opgeleid, hem oplegde. Beljon bood Stikkelorum een plaats aan in de 2^e fase-opleiding *Monumentale vormgeving en omgevingsontwerpen*. Stikkelorum nu: “Beljon opende mijn ogen. Met name toen hij het begrip ‘vormgeving zonder grenzen’ introduceerde. Tijdens de opleiding kon ik mij te buiten gaan aan een zoektocht naar alsmaar meer vrijheid binnen de vormgeving. Uiteindelijk kom je dan uit bij autonoom vormgegeven beeldende kunst”.

Een eigenschap van verkennen is, dat grenzen worden verlegd. Stikkelorums vrije werk is het resultaat van het bevechten van vrijheid binnen de vormgeving, door onderzoek en experiment. Na een schetsontwerp op papier of computer wordt stap voor de stap de uitvoering ter hand genomen, waarbij de keuze voor het materiaal belangrijk is. Contrasten spelen daarbij een rol... tussen hard en zacht, vast en vloeiend, kleur en naturel, hout en perspex, constructie en deconstructie en tenslotte zoekt hij het evenwicht tussen al die mogelijkheden...de balans die van essentieel belang is.

De werken die Stikkelorum hier toont, zijn vervaardigd uit plaatmateriaal van gelamineerd hout, in combinatie met gekleurd perspex. Werd in de serie *Dream of New York* van enige jaren geleden de leegte gevuld met transparantie, één serie later had transparantie geen hoofdrol maar een bijrol. Nu, het meest recente en het meest recente *Intervention*, is transparantie uitgegroeid tot een ruimtelijk element. Om die prachtig schuin glooiende vorm in het hout te krijgen, ontwierp hij zijn eigen gereedschap met als belangrijkste daarvan, de holschuurmachine waarmee hij met behulp van een tol-vorm het materiaal letterlijk naar zijn hand zet.

Na het gesprek dat ik vorige week met hem had om deze opening voor te bereiden, toonde Eddy zich op weg naar het station bijna euforisch, ik zou het zelfs een tikkeltje overmoedig willen noemen. Zijn vreugde betrof het feit dat het ene na het andere beeld bij hem opborrelde en dat telkens de uitvoering ervan naar zijn tevredenheid was gelukt. “Ik heb niet kunnen dromen dat dit allemaal eruit zou komen. En het gaat maar door, mijn laatste beeld *Light Blue Intervention* is een sleutelstuk op weg naar alweer een volgende serie”.

Ingrid Blans, Enschede, 7 februari 2016
Galerie Agnes Raben, Vorden
Tentoonstelling *Rondom de leegte*
07.02.2016/13.03.2016